

Euskal Herriko Ahotsak
ahotsak.com

Batista Amas Ugalde

*Lasarte-Oria,
Gipuzkoa
(1947)*

Aurkibidea



Biografia



Zubietako Goiaran baserrikoa. Ama Hernanikoa zuen eta aita Zubietakoa (Michelinen egiten zuen lana). Hiru senide ziren: anaia zaharrena 19 urterekin hil zen, itota. Juan Bautista (Batista deitzen diote) Lasarten ibili zen eskolan 8 urterarte eta ondoren Usurbilen. Lasarten esnea partitzen zuten egunero; arrebak gehienetan. Hernanin tornero ikasketak egin zituen, eskola profesionalean, eta Guca sartagin lantegian hasi zen lanean, Lasarten. Michelinen ibili zen gero, erretiroa hartu arte, mekaniko moduan. 1971tik Lasarte-Orian bizi da. Aiako emakume batekin ezkondu zen. Lasarte-Oriako udaletxean egin genion elkarrizketa.

Zintak

LAS-071

- **Proiektua:** Lasarte-Oriako Ahotsak
- **Elkarrizketatzailea(k):** Etxeberria, Idoia
- **Data:** 2022-03-07
- **Iraupena:** 119 min
- **Euskarria:** Bideo digitala
- **Kodifikatzailea:** Sapsootham, Itziar

Pasarteak

1. Baserriak su hartu zuenean

- **Erref:** LAS-071/002
- **Iraupena:** 0:04:28. **Hasi:** 00:00:25. **Bukatu:** 00:04:53
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserria » Baserriko bizimodua » Baserriaren historia eta kokalekua
- Ohiturak eta bizimodua » Kontakizunak eta sinesmenak » Gertaera izugarriak eta ezbeharrak
- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Etxeko giroa

Laburpena:

Zubietako Goiaran baserrikoa; Gurasoen jatorria. Familia Lertxundi baserritik

Goiaranera nola aldatu zen. Baserria bitan banatuta zegoen eta behin batek su hartu zuen. Beraien baserriaren partea nola libratu zen.

2. Anaia gaztetan hil zen

- **Erref:** LAS-071/003
- **Iraupena:** 0:03:55. **Hasi:** 00:04:53. **Bukatu:** 00:08:48
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Kontakizunak eta sinesmenak » Gertaera izugarriak eta ezbeharrak
- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Etxeko giroa

Laburpena:

Anaietako bat 19 urterekin nola hil zen kontatzen du. Batistak berria nola jakin zuen.

3. Lasarteko eskola zaharrak

- **Erref:** LAS-071/005
- **Iraupena:** 0:03:20. **Hasi:** 00:09:22. **Bukatu:** 00:12:42
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Hezkuntza » Eskola

Laburpena:

Lasarten hasi zen eskolara joaten 5 urterekin. Eskola lekuz aldatu zuten. Kokapenak. "Txintxuaneko" alaba ze maistra. Eskola nazionaleta ere ibilia da. "Cara al Sol" kantatu behar zuten. Zubietatk oinez joaten zen eskolara, hasieran anai-arrebekin eta gero bakarrik.

4. Garai bateko Lasarte I

- **Erref:** LAS-071/006
- **Iraupena:** 0:04:43. **Hasi:** 00:12:42. **Bukatu:** 00:17:25
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Herria, azpiegitura » Herri-antolaketa » Merkataritza, dendak (kokapena)

Laburpena:

Garai batean Lasarten zeuden denda eta negozioak aipatzen ditu, banan-banan.

5. Garai bateko Lasarte II; kanpotar gutxi

- **Erref:** LAS-071/007
- **Iraupena:** 0:02:51. **Hasi:** 00:17:25. **Bukatu:** 00:20:16
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Herria, azpiegitura » Herri-antolaketa » Merkataritza, dendak (kokapena)
- Ohiturak eta bizimodua » Jantzi eta orraztu » Arropa garbitzea

Laburpena:

Labaderoa non zegoen. Garai batean Lasarten zeuden kaleak, baserriak, etxeak, negozioak...Umea zenean, oraindik ez zen kanpotik etorritako inor Lasarten, gutxi batzuk izan ezik. Valladolid-etik etorritako gizon bat.

6. Garai batean, Lasarten dena euskaraz

- **Erref:** LAS-071/008
- **Iraupena:** 0:04:19. **Hasi:** 00:20:16. **Bukatu:** 00:24:35
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Euskara » Euskararen egoera

Laburpena:

Umetan euskaraz aritzen ziren denak. Eskola nazionaletan ere euskaraz. Gerora ikasi zuen gaztelaniaz, Hernaniko lan-eskolan. Kanpotik jendea Lasartera lanera heltzen hasi zenean, baserritarrei barre egiten zieten gaztelaniaz hitz egiten ez zutelako.

7. Guca lantegian lanean

- **Erref:** LAS-071/009
- **Iraupena:** 0:03:42. **Hasi:** 00:24:35. **Bukatu:** 00:28:17
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Lantegiak » Ekonomia eta industria » Gipuzkoako lantegiak » Donostialdeko lantegiak

Laburpena:

<p>Tornulari izateko ikasketak egin zituen. Guca lantegian lana nola eskaini zioten. Lehenengo eguna lantegian.</p>

8. Soldaduska egitera Loiolara

- **Erref:** LAS-071/010
- **Iraupena:** 0:01:13. **Hasi:** 00:28:17. **Bukatu:** 00:29:30
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Soldadutza

Laburpena:

Soldaduskara joan behar zela esan zioten egun batetik bestera.

9. Guca lantegia: produktuak, lan-prozesua...

- **Erref:** LAS-071/011

- **Iraupena:** 0:03:09. **Hasi:** 00:29:30. **Bukatu:** 00:32:39
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Lantegiak » Ekonomia eta industria » Gipuzkoako lantegiak » Donostialdeko lantegiak
- Ekonomia eta industria » Lan-prozesuak

Laburpena:

<p>Soldaduska egin eta gero Gucan lanean jarraitu zuen baina lantegiaren lekuan etxebizitzak egingo zirela entzuten zen herrian. Gucan egiten ziren produktuak: zartainak, palak... Prentsak.</p>

10. Baldosa metalikoak, Guca lantegian eginak

- **Erref:** LAS-071/012
- **Iraupena:** 0:03:51. **Hasi:** 00:32:39. **Bukatu:** 00:36:30
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Lantegiak » Ekonomia eta industria » Gipuzkoako lantegiak » Donostialdeko lantegiak
- Ekonomia eta industria » Lan-prozesuak

Laburpena:

<p>Guca lantegia, baldosa metalikoak egiten hasi zen eta beste lantegi handiei saltzen hasi ziren, adibidez Michelin-eri. Baldosa egiteko prozesua. Molde berriak nola egin.</p>

11. Guka lantegitik Michelin-era

- **Erref:** LAS-071/013
- **Iraupena:** 0:01:44. **Hasi:** 00:36:30. **Bukatu:** 00:38:14
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Lantegiak » Ekonomia eta industria » Gipuzkoako lantegiak » Donostialdeko lantegiak

Laburpena:

<p>Guca lantegiak hiru sekzio zituen: galdaketa, forja eta estanpazioa. Lasarteko lantegia itxi eta Hernanin kokatu ziren. Lana eskaini zioten Batistari, baina ezetz esan zuen, Michelinen mekaniko bezala lanean hasita zegoelako.</p>

12. Michelin lantegiko makinak; lan-prozesua

- **Erref:** LAS-071/014
- **Iraupena:** 0:04:46. **Hasi:** 00:38:14. **Bukatu:** 00:43:00
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Lantegiak » Ekonomia eta industria » Gipuzkoako lantegiak » Donostialdeko lantegiak
- Ekonomia eta industria » Lan-prozesuak

Laburpena:

Michelin-en mekaniko bezala aritu zen lanean, gehienbat mantenimenduan. Makina-motak. Gurpilak zerotik egiten ziren, haritik hasita.

13. Gurpilen azalak nola egiten diren

- **Erref:** LAS-071/015
- **Iraupena:** 0:02:47. **Hasi:** 00:43:00. **Bukatu:** 00:45:47
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Lantegiak » Ekonomia eta industria » Gipuzkoako lantegiak » Donostialdeko lantegiak
- Ekonomia eta industria » Lan-prozesuak

Laburpena:

Michelinen lan egiten zuen sekzioa Gasteizera lekualdatu zenean, gurpil-azalak egiten hasi zen Batista.

14. Michelin lantegiko 100 eguneko grebaz

- **Erref:** LAS-071/016
- **Iraupena:** 0:03:01. **Hasi:** 00:45:47. **Bukatu:** 00:48:48
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ekonomia eta industria » Langileen arteko harremana eta langile-mugimenduak
- Lantegiak » Ekonomia eta industria » Gipuzkoako lantegiak » Donostialdeko lantegiak

Laburpena:

Michelin lantegiko 100 eguneko grebaz. Garai gogorak izan ziren.

15. Michelin: modernizazioa eta espezializazioa

- **Erref:** LAS-071/017
- **Iraupena:** 0:03:42. **Hasi:** 00:48:48. **Bukatu:** 00:52:30
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Lantegiak » Ekonomia eta industria » Gipuzkoako lantegiak » Donostialdeko lantegiak

Laburpena:

Michelinen lanean hasi zenean 3000 bat langile ziren. Belgikako lantegi bat itxi zenean, bertara joan ziren 18 lagun makina guztiak desmontatzera Lasarteko lantegira eramateko. Orduan, Michelin-a modernizatzen hasi zen. Laneko azken 10 urteak galdaran eman zituen eta lantegia motorren gurpiletan espezializatzen hasi zen. Gaur egun ia guztia teknologiaren bitartez egiten da.

16. Emaztea nola ezagutu zuen; dantza

- **Erref:** LAS-071/019

- **Iraupena:** 0:02:52. **Hasi:** 00:53:38. **Bukatu:** 00:56:30
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Bikote kontuak » Ligatzea
- Aisia » Jai-giroa » Erromeriak

Laburpena:

Emaztea izango zena nola ezagutu zuen kontatzen du. Jaietan ez, baina dantzaldietan mutilek ordaindu behar zuten eta neskek ez. Dantzak.

17. Dena bekatua; dena galarazita

- **Erref:** LAS-071/021
- **Iraupena:** 0:01:39. **Hasi:** 00:57:02. **Bukatu:** 00:58:41
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Erlijioa » Elizaren indarra

Laburpena:

<p>Zubietan lotuta dantza egitea bekatu zen eta banaka ("sueltoan") dantza egiten zuten. Zubietako apaiza elizako dorrera igotzen zen dantzaldia ikuskatzera eta guardia zibilak eramaten zituen Lasartetik. Dena galarazita zegoen eta dena bekatua zen.</p>

18. Koartelera eraman zutenekoa

- **Erref:** LAS-071/022
- **Iraupena:** 0:05:57. **Hasi:** 00:58:41. **Bukatu:** 01:04:38
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Politika » Politika eta Franco

Laburpena:

Batista koartelera eraman zutenekoa. Lasarteko udaletxe azpian zegoen. Nortasun agiria kendu zioten eta nola berreskuratu zuen kontatzen du.

19. Kontrolpean bizi ziren

- **Erref:** LAS-071/023
- **Iraupena:** 0:01:14. **Hasi:** 01:04:38. **Bukatu:** 01:05:52
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Lanbideak » Polizia
- Politika » Politika eta Franco

Laburpena:

Behin, Zubietako sagardotegian bertsoaldi bat antolatu zen, ehun bat lagunekin. Guardia zibila joan zen han nor zegoen ikustera.

20. Guardia zibilen kontrolak eta isunak; beldurra

- **Erref:** LAS-071/024
- **Iraupena:** 0:04:15. **Hasi:** 01:05:52. **Bukatu:** 01:10:07
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Lanbideak » Polizia
- Politika » Politika eta Franco

Laburpena:

<p>Guardia zibilaren kontrolak zeuden egunero Hernanitik Lasarterako bidean. Edozein txorakeriagatik gelditzen zituzten eta isunak jartzen zituzten. Guardia zibilarekin izandako istorio bat kontatzen du.</p>

21. Gurdiarekin egun osoan

- **Erref:** LAS-071/025
- **Iraupena:** 0:02:39. **Hasi:** 01:10:07. **Bukatu:** 01:12:46
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserría » Baserriko lanak » Baserriko tresnak

Laburpena:

Umetatik baserriko lanetan aritu da, behiekin eta gurdiekin gari bila.

22. Lasarten esnea banatzen eta txerri-jana biltzen

- **Erref:** LAS-071/026
- **Iraupena:** 0:03:44. **Hasi:** 01:12:46. **Bukatu:** 01:16:30
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserría » Baserriko lanak » Artzaintza
- Lanbideak » Batetik bestera zebiltzanak

Laburpena:

Esnea banatzen ibili zen Lasarten. Marmitekin garraiatzen zuten esnea eta txantxillekin banatu. Esnea banatu eta gero, txerri-jana biltzen zuen herritik. Amak jezten zituen behiak normalean. Artzaiekin harreman estua zuten.

23. Txerria urtero hiltzen zuten

- **Erref:** LAS-071/027
- **Iraupena:** 0:01:03. **Hasi:** 01:16:30. **Bukatu:** 01:17:33
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserría » Baserriko lanak » Abere-hiltzea

Laburpena:

Txerria urtero hiltzen zen eta banatu egiten zen. Apaizak beti lortzen zuen bere zatia.

24. Baserriko lanak: oiloak zaindu

- **Erref:** LAS-071/028
- **Iraupena:** 0:02:32. **Hasi:** 01:17:33. **Bukatu:** 01:20:05
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserrira » Baserriko lanak » Baserriko animaliak
- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Etxeko giroa

Laburpena:

Batista izena zergatik jarri zioten. Baserriko oilo, oilanda eta oilarrak.

25. Amona, Hernaniko Galarreta baserrikoa

- **Erref:** LAS-071/029
- **Iraupena:** 0:01:19. **Hasi:** 01:20:05. **Bukatu:** 01:21:24
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Natura » Meteorologia
- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Etxeko giroa

Laburpena:

Amona, Hernaniko Galarreta baserrikoa zen eta azkenengo urteetan Batistaren baserrian bizi izan zen, bertan hil zen arte. 1952an otsaila guztian zehar elurra egin zuen, egunero.

26. Heriotza: gorputz-bidea, gaubela, erramua, bazkaria...

- **Erref:** LAS-071/030
- **Iraupena:** 0:03:58. **Hasi:** 01:21:24. **Bukatu:** 01:25:22
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Erljioa » Hiletak

Laburpena:

1952ko elurtean, hildakoak eramateko mendi-bidea ("gorputz-bidea") moztuta gelditu zen. Gorpua bizkarrean eramaten zuten. Heriotzen berri nola jakiten zuten. Gorpua etxeetan egoten zen eta gaubela egiten zitzaion. Amona hil zenean, gurasoek bazkaria banatu zuten. Gurasoen hiletan ordea, ez.

27. Baserrira ura nola heldu zen

- **Erref:** LAS-071/031
- **Iraupena:** 0:02:18. **Hasi:** 01:25:22. **Bukatu:** 01:27:40
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Herria, azpiegitura » Berrikuntzak » Argindarra eta ura

Laburpena:

Michelinak ura behar zuenez, Udalarekin hitzarmen bat egin zuen menditik lortzeko. Mendia zulatu eta hoditeria batzuen bidez ura eramane zuren herrira. Hodi hoi en ibilbidean zeuden baserriek orduan lortu zuten ura etxean izatea.

28. Argia karburuarekin lortzen zuten; eskuzko-farolak

- **Erref:** LAS-071/032
- **Iraupena:** 0:03:04. **Hasi:** 01:27:40. **Bukatu:** 01:30:44
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Herria, azpiegitura » Berrikuntzak » Argindarra eta ura

Laburpena:

Txiki erdin zentral elektriko bat zegoen baina oso potentzia gutxi zuen. Udan, errekek ur gutxi zuten ez, argi gutxi zuten. Karburua erabiltzen zuten.

29. Radio Andorra

- **Erref:** LAS-071/033
- **Iraupena:** 0:02:22. **Hasi:** 01:30:44. **Bukatu:** 01:33:06

Gaia(k):

- Herria, azpiegitura » Berrikuntzak » Aparatuak, objektuak

Laburpena:

Irratia etxean sartu zenean, apal berezi bat egin zioten. Irratian Francoren inguruko berriak ematen zituzten. Radio Andorra saiatzen ziren sintonizatzen

30. Garbitzeko harria baserri parean

- **Erref:** LAS-071/035
- **Iraupena:** 0:00:39. **Hasi:** 01:34:50. **Bukatu:** 01:35:29
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Jantzi eta orraztu » Arropa garbitzea

Laburpena:

Baserri parean garbitzeko harria zegoen eta Lasartetik ere jendea joaten zen erropa garbitzera.

31. Lasarte eta Zubieta

- **Erref:** LAS-071/036
- **Iraupena:** 0:01:48. **Hasi:** 01:35:29. **Bukatu:** 01:37:17
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Herria, azpiegitura » Herri-antolaketa » Herri-lurrak eta lur pribatuak
- Familia eta harremanak » Herriko giroa » Inguruko herriak eta auzoak

Laburpena:

Zubieta, Donostia eta Usurbilen artean dago banatuta. Garai batean, Lasarte Urnieta eta Hernaniren baitan zegoen.

32. Angulak eta bixigua maiz jaten zituzten

- **Erref:** LAS-071/039
- **Iraupena:** 0:02:26. **Hasi:** 01:40:57. **Bukatu:** 01:43:23
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Itsasoa » Arrantza-kanpainak » Angulak
- Ohiturak eta bizimodua » Elikadura

Laburpena:

Sagardotegira asko joan da lagunekin eta lankideekin. Angulak eta bixigua maiz jaten zituzten.

33. Kale-saltzaileak: txurro-saltzailea, barkileroa, traperoak...

- **Erref:** LAS-071/040
- **Iraupena:** 0:02:45. **Hasi:** 01:43:23. **Bukatu:** 01:46:08

Gaia(k):

- Lanbideak » Batetik bestera zebiltzanak

Laburpena:

Txurro-saltzailea igandero meza aurretik heltzen zen; barkileroa zaldi-karreretan; erroskila-saltzailea erromerietan; traperoak, zorroztaileak...

34. Perratzailea

- **Erref:** LAS-071/041
- **Iraupena:** 0:01:32. **Hasi:** 01:46:08. **Bukatu:** 01:47:40

Gaia(k):

- Lanbideak » Antzinako lanbideak

Laburpena:

Perratokia eta perratzailea. Garai batean, animaliak kalean zehar ere egoten ziren.

35. Baserri guztiek zituzten behiak, txerriak eta untxiak

- **Erref:** LAS-071/042
- **Iraupena:** 0:01:33. **Hasi:** 01:47:40. **Bukatu:** 01:49:13
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserria » Baserriko lanak » Baserriko animaliak

Laburpena:

Usurbilgo Bizkarre baserrian zezena zuten eta hara eramaten zituzten behiak. Baserri guztiek zituzten behiak, txerriak eta untxiak.

36. Lanean hasi arte, dirurik ez

- **Erref:** LAS-071/043
- **Iraupena:** 0:01:22. **Hasi:** 01:49:13. **Bukatu:** 01:50:35
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Gaztetako ibilerak
- Aisia » Kultura » Zinema

Laburpena:

Garai batean, Lasarteko zinea non zegoen. Ez zuten dirurik joateko. Lanean hasi aurretik, ez zen tabernetara jaoten.

37. Egunero eskolara bi joan-etorri

- **Erref:** LAS-071/044
- **Iraupena:** 0:02:37. **Hasi:** 01:50:35. **Bukatu:** 01:53:12
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Hezkuntza » Eskola
- Baserría » Baserriko bizimodua » Baserriko bizimodua

Laburpena:

Egunero eskolara bi joan etorri egiten zituen. Inoiz ez zuen eskolara faltatu baserrian laguntzeagatik. Ez ziren baserritik bakarrik bizi. Goiko baserrikoak, baserriaz bakarrik bizi ziren.

38. Baserrian beti dago lana

- **Erref:** LAS-071/045
- **Iraupena:** 0:02:43. **Hasi:** 01:53:12. **Bukatu:** 01:55:55
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserría » Baserriko lanak » Baratzea eta soroa
- Baserría » Baserriko bizimodua » Baserriko bizimodua

Laburpena:

Baserrian inoiz ez zen lanik falta. Urteroko lanak kontatzen ditu. Txarrantxa kendu, goldatu, hazia sartu, belarra kendu, barazkiak atera... Dena apobetxatzen zuten: artolorea, gailorra, maizorria...

39. Egunero babarrunak bazkaltzeko

- **Erref:** LAS-071/046
- **Iraupena:** 0:02:36. **Hasi:** 01:55:55. **Bukatu:** 01:58:31
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserría » Baserriko lanak » Baratzea eta soroa
- Ohiturak eta bizimodua » Elikadura » Jatekoa eta edatekoa

Laburpena:

<p>Baserrian ez zuten sagardorik egiten. Sei soro izatera heldu ziren: babarrunak, erremolatxa, artoa... Babarruna egunero jaten zuten. Txerri-hezurrekin salda gazitzen zuen amak.</p>

Amas Ugalde, Batista | ahotsak.eus Orr.

Ahotsak.eus-eko edukiarekin sortutako dokumentu automatikoa.

2026-03-09

CC-by-sa | Ahotsak.eus

Badihardugu Euskara Elkartea

Markeskua Jauregia, 20600 Eibar

943121775 - ahotsak@ahotsak.com